

Pedagogisch Beleid

Inhoudsopgave

Hoofdstuk	Pagina
<u>Inleiding</u>	<u>3</u>
<u>Hoofdstuk 1 Het pedagogisch klimaat</u>	<u>3</u>
<u>Hoofdstuk 2 De ontwikkeling</u>	<u>9</u>
<u>Hoofdstuk 3 Dagopvang</u>	<u>12</u>
<u>Hoofdstuk 4 Pedagogisch werkers</u>	<u>14</u>
<u>Hoofdstuk 5 Meldcode</u>	<u>16</u>
<u>Hoofdstuk 6 Veiligheid</u>	<u>19</u>
<u>Hoofdstuk 7 Pedagogisch kader VE</u>	<u>20</u>
<u>Hoofdstuk 8 VVE beleid</u>	<u>25</u>

Inleiding

Kinderdagverblijf Mukkie is een kinderdagverblijf gevestigd in gemeente Katwijk, die als taak heeft het opvangen en verzorgen van kinderen in de leeftijd van 0 tot 4 jaar. De groepen zijn ingedeeld conform het leidster/kind ratio beschreven in de wet kinderopvang.

Wij gaan uit van maximaal 16 kinderen per groep per dag onder begeleiding van minimaal 3 gediplomeerde krachten.

Er wordt binnen 'Mukkie' gebruik gemaakt van vaste invalkrachten die inzetbaar zijn bij ziekte of uitval van de vaste leidsters.

Visie

Wij stellen ons als doel de kinderen naast de gezinssituatie een veilige, huiselijke omgeving te bieden die uitnodigend is om te spelen, waarin ze zich kunnen ontwikkelen, en waarin de opvoeding wordt ondersteund en met de ouders wordt gedeeld.

Wij willen een open communicatie tussen opvoeders en leidsters, om zo de ontwikkelingen bij het kind in goede banen te leiden.

Het werken met kinderen vraagt visie, kwaliteit en professionaliteit. Door middel van dit beleid kunnen wij onze visie voorleggen aan ouders en/of opvoeders om zo een duidelijk beeld te scheppen van ons kinderdagverblijf.

Hoofdstuk 1 Het pedagogisch beleid.

Binnen onze pedagogische visie gaan wij uit van de 4 basisdoelen zoals beschreven in de wet kinderopvang.

Er wordt beschreven wat de basisdoelen inhouden en hoe ze binnen Mukkie worden toegepast.

1.1 Emotionele veiligheid

De emotionele veiligheid wordt gewaarborgd door een gestructureerde dagindeling, vaste pedagogisch medewerkers en een voor het kind prettig ochtendritueel.

Dit kan variëren van uitgebreid zwaaien tot een rustige start aan tafel.

Regelmaat en structuur zijn het belangrijkste aspect voor de emotionele veiligheid.

Door een vast dagritme is het voor het kind direct duidelijk wat er zal plaatsvinden. Hierdoor komt het niet voor een verrassing te staan waar hij/zij het emotioneel moeilijk mee kan hebben. Op het memo bord naast de deur hangen de foto's van de pedagogisch medewerkers die er die dag op de groep zijn. Ze werken over het algemeen vaste dagen zodat een kind al precies weet wie er welke dag is. Bij ziekte of wisseling van een pedagogisch werker wordt de foto vervangen voor degene die haar overneemt en wordt haar foto bij een pictogram "ziek" geplaatst.

Voor de ontwikkeling van het gevoelsleven is een vertrouwde en veilige omgeving belangrijk. Baby's hebben behoefte aan contact en laten dit vaak merken door bijvoorbeeld te gaan lachen of te gaan huilen. Op momenten dat de groepsleidsters gezellig met alle kinderen aan tafel zitten, worden de baby's er bij gehaald. Ze kunnen in een stoeltje bij de tafel worden geschoven of indien ze nog te klein zijn lekker op schoot zitten. Het verschoneren en voeden zijn uitgelezen momenten om de baby's extra aandacht te geven door met ze te knuffelen, praten en spelletjes doen.

Door de sensitieve houding van de leidsters ten opzichte van de kinderen ontstaat een veilige band die nodig is voor de emotionele veiligheid.

We vinden het belangrijk dat de kinderen de gelegenheid krijgen om hun gevoelens zoals boosheid, angst, verdriet en vreugde te uiten. Bij boosheid benaderen we de kinderen positief. We leren de kinderen wat wel of niet kan, kortom waar de grens ligt. Het is belangrijk dat de leidster de kinderen begrijpt en dat ze de kinderen duidelijke grenzen biedt in de groep. Bij gedragsverandering door bijvoorbeeld de komst van een broertje of zusje, verhuizing of overlijden in de omgeving van het kind, wordt er eerst naar de oorzaak gekeken zodat de groepsleiding daar in spelvorm op in kan gaan. Oudercontacten zijn hierbij van groot belang, zodat er op de situatie van thuis snel ingespeeld kan worden.

De groepsindeling is iedere dag gelijk, er zijn geen flexibele plaatsen. Dit houdt voor het kind in dat hij telkens de zelfde kinderen in zijn groep heeft. Op deze manier raken ze vertrouwd met de groepsgenoten en ontwikkelen ze gevoelens van verbondenheid en sociale verantwoordelijkheid.

1.2 Sociale competentie

Het begrip "sociale competentie" omvat een scala aan sociale kennis en vaardigheden, zoals zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, samenwerken, andere helpen, conflicten voorkomen en oplossen en het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid. De communicatie over en weer met leeftijdsgenoten, het deel zijn van een groep en het deelnemen aan groepsgebeurtenissen biedt kinderen een leefomgeving voor het opdoen van sociale competenties.

In de groep is een duidelijke en vaste verdeling tussen groepsmomenten en momenten waarop kinderen individueel spelen. Daarnaast worden activiteiten met de hele groep afgewisseld met activiteiten in kleine, wisselende groepen. De sociale inhoud van het spel wordt gestimuleerd door samen spelen, praten, luisteren, plezier hebben, delen, wachten op elkaar en rekening houden met elkaar.

Bij ruzie tussen de kinderen wordt ze geleerd het eerst samen op te lossen, zonder inmenging van de leidsters (dit is natuurlijk leeftijdsafhankelijk). Zo leren ze communiceren, luisteren en zich inleven in de ander. Wanneer ze er niet uit komen sturen de leidsters daar waar nodig is bij door tips te geven en als tussenpersoon te fungeren. De rol van de leidster in de interactie tussen kinderen is afhankelijk van de situatie. Ze zijn waar nodig sturend, ondersteunend, stimulerend, corrigerend en verzorgend.

De oudere kinderen beginnen vriendschappen met elkaar te ontwikkelen, en herkennen elkaar bij binnenkomst. Ze zijn dan vaak opgetogen elkaar weer te zien. Ze zoeken elkaar op tijdens de vrije spelactiviteiten. Vriendschappen worden binnen ons kinderdagverblijf dan ook gestimuleerd door individuele spelactiviteiten, die we aanbieden aan beide kinderen. Het aanbod van spelmaterialen is uitdagend en ontwikkelingsgericht. Bij het aanbieden van spelmaterialen houden we rekening met de diversiteit in leeftijd, sekse, sociale en culturele achtergrond.

Ieder kind wordt opgevangen in zijn eigen stamgroep met vaste groepsruimte. De groepsruimte is zodanig ingericht en ingedeeld dat kinderen van verschillende leeftijden met op de leeftijd afgestemde activiteiten zich kunnen ontwikkelen. De buitenruimte is zo gemaakt dat een kind de mogelijkheid heeft te rennen, klimmen, fietsen etc. Het kan de omgeving onderzoeken en veilig op avontuur gaan. Dit alles zorgt ervoor dat het kind zijn sociale competentie kan ontwikkelen.

1.3 De persoonlijke competentie

Met het begrip persoonlijke competentie worden persoonskenmerken zoals veerkracht, zelfstandigheid en zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit bedoeld. Dit stelt een kind in staat om allerlei typen problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden.

Bij jonge kinderen zijn de ontdekking en het spel de belangrijkste middelen om de omgeving te verkennen. De groepsleiding maakt heldere en begrijpelijke afspraken en instructie over het gebruik van de hoeken. De hoeken zijn voor kinderen op herkenbare wijze ingedeeld met plaatsen voor rust en actie en mogelijkheden die aansluiten bij leeftijd en ontwikkelingsstadium van een kind. In de hoeken wordt een evenwicht geboden tussen veiligheid en uitdaging.

De speelruimte van het kinderdagverblijf is zo ingericht dat ieder kind zich vrij kan bewegen zonder al te veel beperkingen. De spelmaterialen en activiteiten zijn afgestemd op de leeftijd van de kinderen.

Binnen het kinderdagverblijf werken wij met het gegeven dat alle kinderen een eigen karakter en persoonlijkheid hebben. Dit heeft als gevolg dat de opvoeding erop gericht is het individuele kind tot zijn recht te laten komen. Ze moeten de ruimte krijgen om aan hun eigen ontwikkeling vorm en inhoud te geven. Dit met behulp van de pedagogisch medewerkers.

Dit vraagt begrip, rust en relativering vermogen om zo het kind de begeleiding te geven die het nodig heeft. Wij gaan uit van de werking van positieve aandacht in de vorm van onder andere complimentjes. Deze dragen bij aan de ontwikkeling van het zelfvertrouwen van het kind. .

Door middel van stimulerende en prikkelende activiteiten proberen wij het kind te motiveren zijn eigen vaardigheden, creativiteit en persoonlijkheid te ontdekken.

1.4 De socialisatie

Binnen het kinderdagverblijf komt het kind in aanraking met verschillende culturen en/of achtergronden. Er wordt ze geleerd om te gaan met de verschillen van onze samenleving en respect te hebben voor de anderen.

De pedagogisch werkers begeleiden de kinderen in het socialisatieproces. Dit onder andere door het bijbrengen van de waarden en normen die aansluiten binnen de Nederlandse cultuur. Enkele voorbeelden hiervan zijn elkaar met de naam aanspreken, op de beurt wachten, niet door elkaar heen praten.

De kinderen wordt op speelse manier geleerd mee te helpen met de alledaagse activiteiten zoals:

was vouwen, tafel afruimen, vegen en schoonmaken.

Door diverse spelmaterialen kunnen rollen gespeeld worden uit het dagelijks leven.

Er kan gebruik gemaakt worden van een verkleedkist, dokterskoffertje, keukentje met oventje, bordjes en bekertjes, tafelkleed etc. Hierdoor wordt het socialisatieproces gestimuleerd.

Hoofdstuk 2 De ontwikkeling

Mentor

Elk kind krijgt bij de start van de opvang een mentor toegewezen. Dit is de pedagogisch medewerker die hij/zij het meeste ziet. Deze mentor houdt de ontwikkeling goed bij op de observatie formulieren. Bij bijzonderheden gaat zij in gesprek met de ouders. Zij kan hiervoor advies inwinnen bij collega's, leidinggevende, AURIS en CJG. 1x per jaar kunnen de ouders zich inschrijven voor een 10 minuten gesprek. Tijdens dit gesprek worden besproken hoe de ontwikkeling loopt.

2.1 De verstandelijke ontwikkeling

Bij baby's begint de verstandelijke ontwikkeling met het vasthouden, proeven, kijken naar en bewegen van voorwerpen. Hierdoor leren zij de voorwerpen kennen en herkennen, om vervolgens te leren combineren en oorzaak en gevolg te ontdekken.

Bij het herkennen hoort ook het onderscheid maken tussen bekende en onbekende mensen en de eenkennigheidsfase. Als het kind zich beter kan voortbewegen zal het nieuwsgierig zijn naar de wereld en kan die beter ontdekken. Het kind zal op die manier kleuren, vormen, groot en klein gaan begrijpen.

De pedagogisch medewerker speelt een belangrijke rol in deze ontwikkeling. Zij biedt door de juiste stimulans de prikkel om er mee te spelen. Tijdens de 1^e fase van de ontwikkeling zal gebruik gemaakt worden van spelmaterialen zoals: een rammelaar, een babygym, en zachte knuffeldoekjes. In een later stadium zullen de iets uitdagendere spelletjes zoals een activiteitencentrum en een vormen stoof een grote rol spelen in de ontwikkeling.

Het praten tegen een baby is ook van grote invloed, het zal door het kind vaak beantwoord worden door gebrabbel of geluiden. Op die manier leert het zijn stem ontdekken en het begin van klanken en woorden.

Door het aanbieden van puzzels, constructiemateriaal (bv. duplo), spelletjes en andere gerichte activiteiten wordt de verstandelijke ontwikkeling verder gestimuleerd.

Deze activiteiten zullen worden aangeboden wanneer het kind de Dreumes leeftijd heeft bereikt.

Het benoemen van de dagelijkse activiteiten speelt ook een belangrijke rol binnen de ontwikkeling van de dreumes. Hierbij wordt de taalontwikkeling gestimuleerd door het horen en herhalen van de woorden. Ook bij het dagelijks zingen van bekende liedjes stimuleert de dreumes zijn taalontwikkeling en herkenning. Bij Mukkie wordt dan ook voor ieder eetmoment gezongen.

Ook wordt er gebruik gemaakt van een vaste dagindeling waardoor het kind het verloop van de dag leert kennen. Het kind weet waar het aan toe is en

dit geeft hem een zeker gevoel. Tussen al deze vaste dagactiviteiten door is er tijd voor een persoonlijke invulling.

Na de lunch is er een rust periode ingebouwd. De kleinere kinderen kunnen slapen in een aparte slaapkamer, de grotere kunnen rustig een boekje lezen, muziek luisteren of een spelletje doen met de pedagogisch medewerkers. De baby's slapen vaak meerdere malen per dag. Dit is afhankelijk van het ritme van thuis, dat ook wij zullen aanhouden. Zij hebben een aparte slaapgelegenheid waar zij niet gestoord zullen worden door kletsende peuters. Rust is belangrijk om alle belevenissen van de dag te kunnen verwerken, om zichzelf niet te overladen. Na een periode van rust staat een kind weer open voor nieuwe invloeden.

2.2 De motorische ontwikkeling

De motorische ontwikkeling kunnen we onderverdelen in de ontwikkeling van de grove motoriek (bv. omdraaien, zitten en lopen) en de fijne motoriek (bv Puzzelen, kleuren, plakken etc). Ieder kind ontwikkeld in zijn eigen tempo, maar alle kinderen leggen dezelfde stadia af. Door stimulans van de pedagogisch medewerkers is het mogelijk de motorische ontwikkeling te helpen. Bijvoorbeeld door het kind uit te dagen tijdens het rollen. Dit door een speeltje naast hem neer te leggen of simpelweg door enthousiast te reageren wanneer een kind een knappe prestatie heeft geleverd. Het is voor een kind dat begint te lopen een enorme uitdaging om van leidster tot leidster te lopen. Wanneer het dan ook een enorm applaus krijgt zal het gemotiveerd worden om hier mee door te gaan. Bij de grotere peuters wordt de grove motoriek nog beïnvloed door dagelijkse activiteiten zoals rennen, fietsen en klimmen. Ook hierbij geldt dat het enthousiasme van de pedagogisch medewerkers ervoor zorgt dat een kind blijft proberen zijn grenzen op motorisch gebied te verleggen.

De fijne motoriek wordt gestimuleerd door het aanbieden van spelmateriaal zoals: puzzels, kleurpotloden etc.

Ook tijdens het uit- en aan kleden wordt er veel gevraagd van de fijne motoriek: "schoenen aan, broek dicht, sokken aan etc."

De kinderen proberen alles eerst zelf te doen en krijgen daar waar het nodig is hulp.

In eerste instantie proberen we door tips het kind te sturen om alsnog zijn eigen probleem op te lossen, wanneer dat niet lukt, gaan we samen proberen tot een oplossing te komen.

Om praktische redenen is het niet altijd mogelijk om kinderen voldoende tijd te laten geven om zich bv. in hun eigen tempo aan te kleden. Er zijn kinderen die alles "zelf willen doen", maar indien dit te lang duurt, zullen de pedagogisch medewerkers toch een helpende hand bieden, zodat het dagritme van de groep niet te veel wordt verstoord.

Hoofdstuk 3 Dagopvang

3.1 Wat is een stamgroep

Wanneer een kindje start op Mukkie krijgt hij/zij een stamgroep toegewezen. Dit is de groep waar hij gedurende zijn opvang bij Mukkie verblijft. In deze stamgroep werken een vast aantal pedagogisch werkers zodat het voor het kind duidelijk is wie zijn/haar juffies zijn. De pedagogisch medewerkers van de groep zijn herkenbaar aan hun foto op het memo bord voor de groep. Zo weet het kind wie van zijn/haar juffen aanwezig is.

Bij Mukkie hebben wij vier stamgroepen:

- De Zonnetjes
- De Bloemetjes
- De Wolkjes
- De Bijtjes

Indien het bij de start niet mogelijk is alle dagen aan te bieden binnen 1 stamgroep, zal er in overleg gekozen kunnen worden om tijdelijk met de niet beschikbare dagen uit te wijken naar een tweede stamgroep. De ouder dient dan voor een vastgesteld termijn schriftelijk toestemming te verlenen het kind buiten zijn/haar stamgroep te plaatsen.

Het kind heeft dus één vaste stamgroep en één eventuele tweede uitwijk stamgroep.

3.2 . Wennen.

Wij geven de ouders zelf de keuze of ze hun kind willen laten wennen. Tijdens het intakegesprek voorafgaand aan de opvang zal de optie wendagen af te nemen worden besproken met de ouders. Dit kan in de vorm van halve of hele dagen. De ouder kan zelf aangeven wel of geen gebruik te maken van deze mogelijkheid. Voor deze wendagen betaal je het normale uurtarief.

3.3. Incidentele extra opvang

Het is mogelijk om incidenteel extra opvang aan te vragen. Deze kunt u aanvragen via de mail naar Simone@mukkie.nl.

3.4 Ruildagen

Als u kind ziek is of vakantie heeft, kunnen deze dagen niet geruild worden.

Hoofdstuk 4 Pedagogisch werkers

4.1. Inzet pedagogische krachten

De medewerkers van Mukkie zijn alle in het bezit van een SPW3 of SPW4 diploma of een gerichte MBO opleiding. Bij de inzet van de pedagogisch werkers wordt rekening gehouden met het leidster kind ratio. Hierbij hanteren wij de in tabel 1 vermelde richtlijnen.

De leidinggevende is tevens in het bezit van een relevante opleiding en tien jaar werkervaring op de groepen. Zij biedt ondersteuning aan het pedagogisch personeel. Zij is verantwoordelijk voor het pedagogisch klimaat op de groepen en evalueert deze jaarlijks in overleg met de pedagogisch coach met het team in een evaluatiegesprek.

4.2. Afwijken van het leidster kind ratio

Vanuit de wet kinderopvang is bepaald dat kindercentra gedurende drie uur per dag (niet aan een gesloten) mogen afwijken van het leidster kind ratio. Het gaat dan voornamelijk om de open en sluit tijden en de pauze tijden.

Hierbij een overzicht, wanneer er van de kind ratio tijden wordt afgeweken.

Bloemetjes

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
08:30 – 09:00	08:30 – 09:00	08:30 – 09:00	08:30 – 09:00	08:30 – 09:00
12:30 – 14:30	12:30 – 14:30	12:30 – 14:30	12:30 – 14:30	12:30 – 14:30
16:30 – 17:00	16:30 – 17:00	16:30 – 17:00	16:30 – 17:00	16:30 – 17:00

Wolkjes

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
08:30 – 09:00	08:30 – 09:00	08:30 – 09:00	08:30 – 09:00	08:30 – 09:00
12:30 – 14:30	12:30 – 14:30	12:30 – 14:30	12:30 – 14:30	12:30 – 14:30
16:30 – 17:00	16:30 – 17:00	16:30 – 17:00	16:30 – 17:00	16:30 – 17:00

Bijtjes

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
08:30 – 09:00	08:30 – 09:00	08:30 – 09:00	08:30 – 09:00	08:30 – 09:00
12:30 – 14:30	12:30 – 14:30	12:30 – 14:30	12:30 – 14:30	12:30 – 14:30
16:30 – 17:00	16:30 – 17:00	16:30 – 17:00	16:30 – 17:00	16:30 – 17:00

Zonnetjes

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
08:30 – 09:00	08:30 – 09:00	08:30 – 09:00	07:45 – 08:15	08:30 – 09:00
12:30 – 14:30	12:30 – 14:30	12:30 – 14:30	12:30 – 14:30	12:30 – 14:30
16:30 – 17:00	16:30 – 17:00	16:30 – 17:00	16:15 – 16:45	16:30 – 17:00

4.3. Vier ogen principe

Sinds 1 juli 2013 is het vier ogen principe opgenomen in de wet kwaliteit kinderopvang. Dit betekent dat er altijd iemand moet kunnen meekijken of meeluisteren met zijn/haar collega.

Binnen Mukkie hebben wij het vier ogen principe op de volgende wijze geïmplementeerd:

- In het pand hebben wij tussendeuren van glas en grote ramen zodat er visueel contact en controle mogelijk is tussen alle groepen.
- Tijdens het openen en sluiten zijn altijd meerdere personen in het pand aanwezig.
- Tussen 7.30 en 8.30 uur staat de pedagogisch werkers alleen op de eigen groep. Op dit moment is er inloop van ouders die komen brengen.
- Tussen 17.30 en 18.30 uur staat de pedagogisch werkers alleen op de groep. Op dit moment is er inloop van ouders die komen halen.

4.4 Pedagogisch coach

Vanuit de nieuwe CAO regeling hebben wij binnen het kinderdagverblijf een pedagogisch coach. Dit is Rianne van der Plas. Zij is voor de pedagogisch medewerkers het aanspreekpunt als er vragen of problemen zijn. Zij heeft 2x per jaar met alle pedagogisch medewerkers gesprekken over hun ontwikkeling binnen het kinderdagverblijf. Zij helpt hen om hun leerdoelen te behalen en laat daarbij de pedagogisch medewerkers zelf nadenken om een oplossing te vinden. Hierdoor komen de pedagogisch medewerkers op een hoger werk en denk niveau, zodat ze de kinderen zo goed mogelijk kunnen begeleiden. Zij helpt hun ook in de communicatie met collega's door om te leren gaan met feedback.

Hoofdstuk 5 Meldcode

5.1 Meldcode

Vanuit de landelijke meldcode hebben wij een meldplicht indien er vermoedens zijn van verwaarlozing, huiselijk geweld en of fysiek geweld. Indien de pedagogisch werkers signalen ontvangen die hier op duiden, wordt er contact opgenomen met de leidinggevende. In dit gesprek worden de eerste lijnen uitgezet voor het contact met de ouders.

Indien er n.a.v. de gesprekken met zowel ouders als leidinggevende een vermoeden blijft bestaan, wordt er bij de ouders aangegeven dat er contact opgenomen zal worden met het CJG. Vaak kan er door het op gang brengen van de juiste hulpverlening snel hulp worden geboden voor het kind en het gezin.

De meldcode wordt 2 keer per jaar besproken in de groepsvergaderingen. Hier bespreken wij of de handelwijze van de meldcode nog bij iedereen bekend is.

De meldcode die Mukkie hanteert is de landelijke meldcode. Deze vindt u terug op de website van het kinderdagverblijf.

5.2. Grensoverschrijdend gedrag.

Onder grensoverschrijdend gedrag wordt verstaan: “elke vorm van bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard die de ene persoon ten opzichte van de andere persoon actief of passief opdringt, waardoor ernstige schade wordt of dreigt te worden toegebracht aan die persoon in de vorm van fysiek letsel of psychische stoornissen”. In gewoon Nederlands; het gaat bij grensoverschrijdend gedrag om situaties waarin iemand geestelijk of lichamelijk schade wordt toegebracht of in zijn ontwikkelingsmogelijkheden wordt geblokkeerd. Grensoverschrijdend gedrag kan onderverdeeld worden in:

- Lichamelijk geweld en verwaarlozing (fysieke agressie zoals slaan, schoppen, krabben, bijten of te weinig voeding, aandacht of verzorging);
- Geestelijk geweld en verwaarlozing (verbale agressie zoals dreigen, schreeuwen, schelden, pesten, stelselmatig negeren etc.
- Seksuele mishandeling (seksuele intimidatie, verbaal of fysiek, aanranding en verkrachting);
- Vernieling van eigendommen van een ander en / of het zonder toestemming betreden van de binnen- en buitenruimten van het kinderdagverblijf.

- Het gevoel dat een slachtoffer of aanschouwer ervaart ten aanzien van “onjuist pedagogisch handelen”.

Of grensoverschrijdend gedrag regelmatig of incidenteel plaatsvindt, het is in alle gevallen ontoelaatbaar. De vraag of iets wel of geen grensoverschrijdend gedrag is, kan alleen door het slachtoffer worden beantwoord. Als het slachtoffer iets als grensoverschrijdend ervaart, moet het ook als grensoverschrijdend worden aangepakt. Bij baby's of hele jonge kinderen is de ouder/verzorger of de medewerker die op kan treden op basis van signalen die het kind uitzendt. Grensoverschrijdend gedrag kan plaatsvinden tussen:

- Kind en kind;
- Ouder / verzorger en kind
- Medewerker en kind
- Medewerker en medewerker
- Ouder en medewerker

Hoe pakken wij grensoverschrijdend gedrag aan?

Eenzijds door afspraken te maken en gedragsregels op te stellen. Anderzijds door elkaar aan te spreken en/of melding te doen bij de leidinggevende (intern contactpersoon) of externe vertrouwenspersoon wanneer grensoverschrijdend gedrag ervaren wordt. De gedragsregels moeten zorgen voor een prettig klimaat binnen de kinderopvang.

Openheid en respect voor elkaar moeten hoog in het vaandel staan en het moet duidelijk zijn dat voor machtsmisbruik, ongewenste intimiteiten, pesten en dergelijke geen plaats is.

Elkaar aanspreken op of melding maken van grensoverschrijdend gedrag moet ervoor zorgen dat dit gedrag aangepakt wordt en in de toekomst wordt voorkomen. Gestreefd wordt naar een open aanspreek cultuur waarin het normaal is feedback te geven.

In onze meldcode beschrijven wij de verschillende stappenplannen bij de eerste signalering van grensoverschrijdend gedrag.

5.3.. Aandachtsfunctionaris vroegsignalering

Simone van Rossum is aangesteld als aandacht functionaris voor het uitvoeren en bijhouden van onze meldcode. Tevens is zij het interne aanspreekpunt voor ouders en pedagogisch werkers.

Hoofdstuk 6 Veiligheid

6.1 . Veiligheid

De lichamelijke veiligheid heeft bij Mukkie ook een grote prioriteit. Dit is de eerste zekerheid die je de ouders en/of begeleiders en kinderen biedt.

Deze veiligheid wordt gewaarborgd door onderstaande voorzorgsmaatregelen die Mukkie heeft getroffen. Deze zijn geheel volgens de door de GGD en brandweer gestelde normen.

- Er hangen brandmelders in alle aparte ruimtes, deze zijn gekoppeld aan de installatie en zijn overal te horen.
- Er is een blusdeken in de keuken, en een handblusser in de gang, gezamenlijke groepsruimte en boven in de gang naast het kantoor.
- De slaapruidtes liggen in een subbrand compartiment die 30 minuten brandvertragend is. In de slaapkamers zijn evacuatie bedjes aanwezig voor de allerkleinste niet lopende kinderen.
- Tenminste éénmaal per jaar wordt het ontruimingsplan geoefend en aangepast.
- Er is altijd minimaal 1 BHV-er aanwezig
- Er is altijd minimaal 1 pedagogisch medewerker aanwezig, die in het bezig is van een EHBO diploma.
- In de keuken hangt een BHV koffer.
- Alle deuren zijn voorzien van scharnier beschermers en de klinken staan omhoog.
- Het volwassen toilet is afgesloten door middel van een haakje.
- De keuken is afgesloten door een hek.
- Tijdens het buitenspelen wordt de deur afgesloten.

In ons veiligheidsplan (website) beschrijven wij de verschillende risico's zoals aangetroffen binnen ons kinderdagverblijf. Wij benoemen hierin de risico's waar we aanpassingen voor hebben gemaakt en de risico's die wij aanvaarden. Wij weten ook dat het onmogelijk is om een kind te behoeden voor elke blauwe plek. Dit hoort ook bij de ontwikkeling. Je leert ten slotte door vallen en opstaan van je fouten. Dit aspect is bij de afweging van de veiligheidsrisico's opgenomen. Maar door een jaarlijks inventarisatie en afweging van de veiligheid risico's kunnen we ervoor zorgen dat een kind zo veilig mogelijk kan spelen en de wereld kan ontdekken op zijn eigen ongeremde manier.

Hoofdstuk 7 Pedagogisch kader VE

Inleiding

Het ministerie van OCW kiest voor een grotere inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker en/of coach op basis van meerdere onderzoeken. Hieruit blijkt dat beleidsmatige en coachende ondersteuning een positieve invloed heeft op de kwaliteit van VE en daarmee op de ontwikkeling van doelgroep peuters. De achterliggende gedachte van de maatregel is dat door de inzet van een pedagogisch beleidsmedewerker op HBO werk- en denkniveau een substantiële kwaliteitsslag gemaakt wordt. Coaching is een krachtig middel voor verdere professionalisering en kwaliteitsbevordering. Daarnaast kan het de beroepstrots en het werkplezier van je pedagogisch medewerkers aanzienlijk vergroten.

Het besluit tot wijziging van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit Voorschoolse educatie is op 20 september 2019 gepubliceerd. Per 1 januari 2022 is de inzet van een pedagogisch beleidsmedewerker VE op HBO werk- en denkniveau verplicht in de voorschoolse educatie. De gemeente stelt hiervoor een extra urennorm beschikbaar.

Kwaliteitsverhoging in de VE door inzet van een Pedagogisch beleidsmedewerker/coach

Met VE voor peuters met een risico op een (taal)achterstand kunnen we de kansengelijkheid voor deze kinderen bevorderen. Veel gemeenten, waaronder de gemeente Katwijk, kiezen ervoor om VE aan alle kinderen aan te bieden. Het effect van VE is het grootst als de peuters een substantieel aantal uren deelnemen en als de VE van hoge kwaliteit is.

De kwaliteit van de VE hangt af van veel factoren. De belangrijkste voorspeller van kwaliteit – en daarmee van de effectiviteit van VE- is de kwaliteit van de pedagogisch medewerkers. Als zij de kennis en vaardigheden hebben om jonge kinderen in hun ontwikkeling te volgen en stimuleren, waarbij zij ook de ouders kunnen meenemen in wat belangrijk is voor de ontwikkeling van hun kind, dan is er veel te winnen. Als pedagogisch medewerkers hun vak goed verstaan, kunnen zij het verschil maken.

Niet voor niets dat de overheid de afgelopen jaren veel aandacht heeft besteed aan de rol en kwaliteiten van de pedagogisch medewerkers (de beroepskrachten) die werken in de VE. Vanaf 2017 geldt dat zij Nederlandse spreek- en leesvaardigheid moeten beheersen op niveau 3F. Daarnaast gelden extra scholingseisen voor de specifieke thema's in de VE. Aan kinderopvangorganisaties die VE aanbieden worden ook eisen gesteld: zij moeten zorgen voor structurele bij- en nascholing en dat in een opleidingsplan vastleggen. In het pedagogisch beleidsplan beschrijven ze hoe ze vorm geven aan de VE. Al deze maatregelen zijn binnen gemeente Katwijk al ingevoerd voor alle peutergroepen.

Het besluit van 20 september 2019 voegt daar twee nieuwe kwaliteitsmaatregelen aan toe:

- De verhoging van het minimaal aantal uren aanbod VE naar 960 uur voor doelgroep peuters tussen 2,5 en 4 jaar. Deze maatregel is per 1 augustus 2020 van kracht geworden. De betrokken organisaties hebben dit in het pedagogisch beleidsplan verwerkt.
- De inzet van extra uren van een pedagogische beleidsmedewerker en/of coach in de VE. De rekennorm om het aantal uren inzet te bepalen wordt daarbij: 10 uur per doelgroepeuter per jaar. HBO-uren hoeven niet specifiek op de betreffende doelgroepeuters of de specifieke groep ingezet worden. Wel op de betreffende locatie. De invoeringsdatum van deze maatregel is 1 januari 2022. Onderstaande tekst geeft meer informatie over de invoering van deze maatregel binnen gemeente Katwijk.

De financiële consequenties van deze twee nieuwe maatregelen zijn opgenomen in het budget van de specifieke doeluitkering van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB). Gemeenten ontvangen dit van het Rijk en zorgen daarmee voor een VE-aanbod in de gemeente. Dit betekent dat gemeenten de kosten van de verplichte inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker en/of coach vanaf 2022 meenemen in de subsidie aan VE-aanbieders.

Wat houdt de maatregel in?

Doel: het versterken van de kennis en vaardigheden van de pedagogisch medewerkers, zodat de kwaliteit van VE verhoogd wordt en effectief wordt aangeboden. De pedagogisch beleidsmedewerker VE draagt zorg voor de coaching en ontwikkelt/implementeert het VE beleid.

In het besluit van 20 september 2019 staan de verplichtingen beschreven die gelden voor de inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker en/of coach in de VE. Doel besluit: verhogen van de kwaliteit van het aanbod van VE Norm: inzet extra uren van een pedagogisch beleidsmedewerker en/of coach op elke VE-locatie. Als rekennorm wordt 10 uur per doelgroepeuter (peildatum 1 januari) per jaar gehanteerd. Functieprofiel: gelijk aan de eisen zoals gesteld in de Wet IKK en de uitwerking functies, functieniveaus, kwalificatie-eisen en waardering in de cao Kinderopvang en de cao Sociaal werk.

Cao-partijen hebben de kwalificatie-eisen vastgesteld voor de functie pedagogisch beleidsmedewerker, de functie coach en de gecombineerde functie. Voor de functie pedagogisch beleidsmedewerker gelden de kwalificatie-eisen voor beleids- of stafmedewerker B of C uit de cao Kinderopvang. Dat betekent dat de betreffende functionaris over een hbo/ academisch werk- en denkniveau moet beschikken.

Omschrijving taken

De onderstaande taken passen bij de rol van pedagogisch beleidsmedewerker VE binnen de gemeente Katwijk.

Beleid en coaching

- Opstellen, ontwikkelen en bijstellen VE-beleid
- Werken, borgen en evalueren van VVE-programma
- Deelname aan het COVK overleg en zorgen voor de verbinding met de LEA / Katwijkse Onderwijsagenda. Tijdens het COVK overleg is er ruimte voor intervisie en evt. scholing voor pedagogisch beleidsmedewerker VE.
- Pedagogisch beleid vertalen naar handelingsadviezen aan de pm'ers op de werkvloer
- Organiseren van de doorgaande lijn (en de warme overdracht)
- Het versterken van de ouderbetrokkenheid

Ontwikkeling van het kind

- Bewaken van doelen per kind, groep, locatie (opbrengstgericht werken)
- Aandacht voor individuele ontwikkeling van het kind, zoals bij ontwikkelingsvoorsprong / prikkelverwerking
- Zicht houden op de organisatie en afstemming van de externe zorg en gesprekspartner zijn in bepaalde casussen. Dit in samenwerking met de intern begeleiders. Bijvoorbeeld in situaties waar de volgende organisaties bij betrokken zijn: kinderfysiotherapie, logopedie of het wijkteam (CJG).

Ontwikkeling van de PM-er

- Aandacht voor het werken met het VVE programma (kindvolgsysteem).
- Signaleren, observeren en stimuleren om goed te differentiëren.
- Coaching on the job
- Coachen van de medewerkers op groeps-locatie-instellingsniveau (waaronder scholing en bijscholing)

Voor het jaar 2023 ligt de *gemeenschappelijke* focus op de onderstaande taken: Hierbij staat in het rood aangegeven hoe wij dit bij Mukkie gaan doorvoeren.

- **Ouderbetrokkenheid**; De doelgroep kinderen VE, krijgen elke maand de ouderbrieven mee naar huis. Kim gaat er dit jaar voor zorgen, dat voor elke vakantie, de ouders een pakketje mee naar huis krijgen met opdrachtjes/spelletjes. Zo raken de ouders meer betrokken bij het plus traject. Daarbij zorgen wij voor een algehele ouderbetrokkenheid, door de ouders 2x per jaar te betrekken bij thema gerichte activiteiten. Denk hierbij aan een plantje poten in de lente en een knutselwerkje maken rond de kerst.
- **Bewaken van doelen per kind, groep, locatie (opbrengstgericht werken)**; Afgelopen jaar zijn we aan de slag gegaan om doelen samen te stellen. Aan deze doelen blijven wij ook dit jaar werken. Het gaat hierbij om doelen per kind, per groep en per locatie. Dus bijv. de VE kinderen of kinderen die meer/minder uitdaging hebben: hoe kun je dit kind het beste begeleiden op de groep. Een doel per groep: hoe zorg je ervoor dat er elke dag (ook op een drukke dag) tijd en ruimte komt voor een peuterpraat activiteit. Deze 2 doelen evalueren we 1x per maand. En per locatie: Hoe kunnen we er als locatie voor zorgen dat iedereen op een leuke, positieve manier met VE blijft werken. Waar ligt er uitdaging en waar moeten er handelingen veranderen? Dit evalueren we 2x per jaar tijdens de groepsvergadering.

- **Non-bereik in kaart brengen;** Elke 3 maanden worden de gegevens van alle kinderen boven de 2 jaar doorgegeven in de peutermonitor. Hierdoor kan de gemeente goed het Non bereik in kaart brengen. YES kan hierbij betrokken worden om het non bereik kleiner te maken.
- **Aandacht doorgaande lijn;** Binnen de eigen organisatie moet hier aandacht voor zijn. Wij hebben bij doelgroep kinderen altijd een 'warme overdracht', waarbij wij een mondeling toelichting geven aan de basisschool. Voor de overige kinderen wordt het observatie formulier digitaal naar de leerkracht van groep 1 verzonden. Het doel is om deze samenwerking nog beter te krijgen. De afspraak is nu gemaakt dat de scholen met een voorzet hiervoor komen. Er volgt in 2023 een vergadering om dit samenwerkingsverband te versterken.

Uitwerking van de resultaten benoemd in de Katwijkse Onderwijsagenda. Prioriteit ligt in 2023 op de uitvoering van de opdracht Onderwijskansen JES Duin- en Bollenstreek.

Per organisatie wordt bekeken of er ook andere taken aandacht behoeven. In het najaar van 2022 wordt door de organisaties gezamenlijk bepaald welke taken de focus krijgen voor het jaar 2023.

Subsidie en verantwoording

De inzet wordt bepaald op basis van 10 uur per doelgroeppeteur per jaar. Aan de hand van de Peutermonitor worden de doelgroeppetters inzichtelijk gemaakt en wordt het bedrag berekend. De peildatum om een voorschot toe te kennen is 1 januari. Aan het einde van het jaar wordt de subsidie definitief afgerekend. De kwartaalgegevens van 1 april, 1 juli en 1 oktober worden gemiddeld om grote verschillen in bekostiging op te vangen.

Zoals aangegeven maakt de pedagogisch beleidsmedewerker VE deel uit van het Centraal Overleg Voorschools Katwijk. Tevens wordt vanuit dit overleg de verbinding gemaakt met de brede Katwijkse Onderwijsagenda in de LEA.

COVK 4 vergaderingen x 3 uur (1,5 uur vergadering en 1,5 uur voorbereidingstijd) = 12 uur

Deelname aan de COVK vergadering is "verplicht", zorg voor een plaatsvervanger als je zelf niet kan.

Hoofdstuk 8 VVE beleid

VVE programma peuterpraat

Sinds september 2010 werken wij met het VVE programma peuterpraat. Dit is ontwikkeld door de projectgroep AURIS en de gemeente Katwijk.

De pedagogisch werkers hebben zich de afgelopen jaren laten bijscholen en worden nog regelmatig begeleid op de werkvloer. Zij zijn alle in het bezit van een officieel peuterpraat certificaat of in training om het certificaat te behalen.

Doelstelling peuterpraat

De doelstelling van dit VVE programma is voornamelijk het stimuleren van de spraak – taalontwikkeling van de kinderen alvorens zij deel nemen aan het basisonderwijs. Het accent wordt hierbij gelegd op de communicatie/ interactie, plezier in praten, woordenschat en taalbegrip.

Wat is peuterpraat?

Peuterpraat bestaat uit een preventief en een curatief deel. Het preventieve deel bestaat uit 13 kalenderbladen met vooral talige – en motorische activiteiten rondom een bepaald thema. De activiteiten zijn vooral ervaringsgericht. Er wordt gewerkt met kalenderbladen waarop voorbeelden staan van prentenboeken, liedjes, toneelstukjes/poppenkast, activiteiten rond de woordenschat. Deze verschillende activiteiten worden voor de pedagogisch werkers uitgediept in de bijbehorende map, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de jongste/ oudste, en/of taal zwakke/ taalvaardige peuters. Zo zijn er lijsten met basis- en extra woorden. Hiermee kan er op de vaardigheden gericht gewerkt worden. Op elk kalender blad staat een tip die leidsters tijdens dat thema gebruiken om geleidelijk hun manier van communiceren met kinderen te optimaliseren.

Thema 's

Er wordt vanuit peuterpraat gewerkt met thema's die gedurende vier weken centraal staan op de groepen. De thema's sluiten aan op de belevingswereld van het kind. Enkele thema's waar mee wordt gewerkt:

- Ziek zijn
- Boodschappen
- Speelgoed
- Lente
- Verkeer/ op straat
- Zomer
- Feest
- Dieren
- Herfst
- Sinterklaas
- Kerst

In de week voor de start van het nieuwe thema, wordt het lokaal versiert en een aankondiging opgehangen. Zo is het bij iedereen bekend wat er komen gaat.

Werkmethoden:

Er worden diverse middelen ingezet tijdens het werken met peuterpraat.

Wij maken onder andere gebruik van toneelspel, motorische activiteiten (gym, bewegen), ontdek kisten, boekjes, praatplaten, liedjes/muziek, spelletjes en concrete materialen. Peuterpraat wordt geïntegreerd binnen het dagprogramma.

Enkele van deze werkmethoden keren dagelijks terug:

Voorlezen

Elke dag wordt er op de groepen voorgelezen uit een boek behorende bij het dan actuele thema. Voor elk thema hebben we minstens 4 verschillende boeken per groep. De kinderen kunnen tijdens dit voorlees moment actief meedoen en mogen dan zelf benoemen wat er in de boeken staat. Zo worden de woorden van de thema's regelmatig herhaalt, wat zorgt voor herkenning.

Liedjes zingen

Bij elk thema hebben we 2 liedjes. Deze liedjes worden elke dag diverse malen met de kinderen gezongen. Deze liedjes zijn door peuterpraat gebundeld op een cd.

De kinderen vinden deze CD erg leuk en kunnen zelfs al heel wat liedjes meezingen.

Peuterpraat in individuele groepen.

Elke ochtend wordt er 15 minuten met individuele groepen aandacht besteed aan peuterpraat, dit in groepjes van maximaal 5 kinderen. Op deze momenten wordt er voor de kinderen vanaf 2 jaar tijd vrij gemaakt voor de taalontwikkeling. De kinderen gaan dan naar een rustige ruimte waar een kleine activiteit wordt gedaan rondom het maandelijkse thema. Door de afwezigheid van afleiding en de kleine groepjes kunnen zij zich goed concentreren en durven zij zelf mee te doen en denken. De pedagogisch medewerkers hebben in een speciale map diverse activiteiten uitgewerkt per thema en kunnen hier zelf aanvullingen bij verzinnen.

Een voorbeeld met het thema Herfst:

- Vier kinderen mogen mee met de pedagogisch medewerker naar de middelste ruimte ze heeft daar allemaal paddenstoelen neergezet. De kinderen mogen dan benoemen wat er staat, hoeveel er staan en of het groot of klein is.

- Vier kinderen gaan met 2 pedagogisch medewerkers mee naar het bos. Ze kijken en benoemen alles wat ze in het bos tegenkomen.
- Vier kinderen gaan mee naar buiten. Ze mogen regenjasjes en laarsjes aan. Samen met de pedagogisch medewerker gaan ze dan lekker door de regen rennen. Daar worden de woorden: Regen, laarzen, regenjas en plassen veel genoemd.

Versiering

In het halletje bij binnenkomst, hebben wij een thema tafel staan. Deze tafel wordt seizoensgebonden gedecoreerd met materialen. De kinderen kunnen met de pedagogisch medewerker even bij de thema tafel kijken. De kinderen mogen dan alle figuren/ producten benoemen die zij zien staan.

De ramen en lokalen worden versierd met mooie schilderijen en knutselwerkjes van de kinderen. Aan het eind van elk thema wordt weer ruimte gemaakt voor het nieuwe thema en worden de knutselwerkjes mee naar huis gegeven.

Uitleenmaterialen.

Voor elk thema is er materiaal beschikbaar dat kinderen mee naar huis kunnen nemen. Het materiaal bestaat vaak uit een boekje, puzzel en speelgoed wat te maken heeft met het thema van die maand. De uitleen materialen zijn er zodat kinderen thuis verder kunnen spelen en leren over het thema van die maand. Elke maand krijgen 2 kinderen per groep ouder materiaal mee naar huis.

Observatie momenten

De mentoren werken met observatie formulieren voor het signaleren van spraak/taalachterstanden of overige problematiek bij een kind. Als basis zijn er al vaste observatiemomenten bij 2 jaar en 10 maanden en 3 jaar en 10 maanden, waarbij alle aspecten van de ontwikkeling van het kind onder de aandacht gebracht worden.

Naast de vaste observatiemomenten kunnen er extra observaties worden gepland, indien pedagogisch werkers of ouders vermoedens hebben van een achterstand.

De pedagogisch werkers vullen een observatielijst van de VVE in en kunnen aan de hand van deze antwoorden bepalen of het kind op een of meerdere ontwikkelingsgebieden hulp of aandacht nodig heeft.

Als het kind de leeftijd heeft van 3 jaar en 10 maanden, dan wordt het laatste observatie formulier ingevuld. Dit formulier wordt met de ouders besproken tijdens het eindgesprek. Er wordt dan toestemming gevraagd om het formulier door te sturen naar de basisschool. Als er geen bijzonderheden zijn, dan wordt dit formulier doorgestuurd naar de school. Bij

bijzonderheden wordt er een gesprek gepland met de ouders, pedagogisch medewerker en leraar. Dit heet een warme overdracht. In de meeste gevallen is de Intern Begeleider hiervan op de hoogte en regelt zij de afspraak.

Doelgroep kinderen

Als de pedagogisch medewerker vermoedt dat er een taal of ontwikkeling achterstand is, dan roept zij hulp in van de intern kind begeleider. Deze gaat 2 a 3 observaties doen op de groep van het kind. Als zij ook een taal of ontwikkeling achterstand signaleert, dan wordt het traject van extra begeleiding gestart. Er wordt een indicatie bij de gemeente aangevraagd. Zodra deze indicatie is goedgekeurd, dan kan er gestart worden met de extra begeleiding.

Wij hebben elke dag een intern kind begeleider die de VE (voorschoolse educatie) kinderen kan begeleiden.

Kinderen kunnen vanaf 2 jaar aangemeld worden als VE kind. Per 1 augustus 2020 moet de gemeente het aanbod uitbreiden naar 960 uur voor alle peuters tussen de 2,5 tot 4 jaar met een VE indicatie. De uren die het kind maakt tussen de 2 en 2,5 jaar mogen niet geteld worden voor de norm van 960 uur. Er mag maximaal 6 uur VE per dag meetellen voor het behalen van de 960 uur. VE kinderen mogen uiteraard een hele dag naar de opvang komen maar dan telt maximaal 6 uur mee voor de urennorm. Deze uren hoeven niet aaneengesloten aangeboden te worden. Het streven is om deze kinderen 16 uur VVE per week te bieden per week. Ouders zijn immers niet verplicht om deze 16 uur af te nemen. Per jaar is dat 40 weken maar een uitbreiding is hierin mogelijk. De planning neemt contact op voor het inplannen van eventuele extra dagen en tegemoetkoming van de gemeente Katwijk. De intern begeleider maakt een handelingsplan, waarin wordt bijgehouden aan welke doelen er wordt gewerkt en hoe de voortgang verloopt. De ouders worden in het hele proces nauw betrokken.

Evaluëren

Om de paar maanden komt Alie Segaar (AURIS) langs op Mukkie. Zij evalueert de peuterpraat activiteiten dan met de pedagogisch werkers van de groep. Zo kan er snel gewerkt worden aan het op peil houden en verbeteren van het peuterpraat programma. Pedagogisch medewerkers hebben dan ook de mogelijkheid om vragen te stellen aan Alie over bijzonderheden bij kinderen.